

Pravočasna in primerna priprava

Pred dnevi je tudi večina tržaških pokrajinskih svetovalcev zavrnila osnutek proračuna, ki ga je bil predložil manjšinski odbor Liste za Trst, kar pomeni, da se bo tudi na pokrajini pripetilo to, kar se je zgodilo na tržaški občini. Pristojni nadzorni odbor bo imenoval posebnega komisarja, ki bo namesto pokrajinskega sveta odobril letošnji proračun. S tem pa se bo že pričel postopek za imenovanje komisarja, ki bo skrbel za redno upravo v pričakovano razpisa predčasnih upravnih volitev.

Dejstvo je, da je Trst ostal brez izvoljenih upravnih teles in da je tako uprava občine kot pokrajine poverjena birokratoma, ki pri najboljši volji ne moreta ustrezno nadomestiti občinskih in pokrajinskih predstavnikov, ki jih je v obe upravi izvolilo ljudstvo. Ugotoviti pa je pri tem treba, da je vse to naravna in logična posledica samega pojava Liste za Trst. Ta ni bila in tudi ne more biti politična formacija v pravem pomenu besede, saj njenih volivcev in somišljenikov ter pristašev ne združuje natančen, stvaren in jasen program oziroma zaščita natančnih interesov, temveč skupek v bistvu iracionalnih čustev ter občutkov, katerih glavni temelj je protestništvo oziroma nasprotovanje že sami zamisli o možnosti in koristnosti enakopravnega sodelovanja med italijansko večino in slovensko manjšino ali enakopravnega sodelovanja med sosednima državama, to je med Italijo in Jugoslavijo. Da vse to ustreza resnici, je prišlo ponovno jasno do izraza na zadnjem zborovanju pristašev Liste za Trst, katerih velika večina je z dokajšnjo mero nadutosti in prezira ter ihtavosti zavrnila predlog o sodelovanju na občinski in pokrajinski ravni z nekaterimi drugimi strankami, kar bi omogočilo redno nadaljevanje obeh uprav.

Bližamo se torej novim volitvam tako v tržaški občini kot v tržaški pokrajini. Lista za Trst je že napovedala, da bo šla v volilni boj z zahtevo in pozivom, naj volivci njenim kandidatom zagotovijo absolutno večino v novem občinskem in pokrajinskem svetu. Gotovo se milo izrazimo, če rečemo, da gre za silno ambiciozen poziv oziroma načrt, katerega uresničenje pa bi zlasti za Slovence gotovo postalo naravnost usodno.

Zato se morajo slovenski volivci in volivke na Tržaškem primerno in pravočas-

dalje na 6. strani ■

Izjava Slovenske skupnosti ob izglasovanju zakona za kulturne dejavnosti

Dva dni, in sicer 22. in 23. julija letos, je deželna zbornica razpravljala o zakonu, ki predvideva znatno finančno pomoč kulturnim ustanovam in organizacijam za njihovo delo. V razpravo je poseglo mnogo svetovalcev, kar pomeni, da je kultura še vedno živa med našim prebivalstvom. Še prej pa je bil zakonski osnutek deželnega odbora deležen temeljitih sprememb v pristojni komisiji. O rezultatih vsega tega dela je deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka dal za tisk naslednjo izjavo:

»Zakon o kulturnih dejavnostih, ki ga je deželni svet odobril v četrtek, 23. t.m., bil za življenje in razvoj kulture v naši deželi resnično potreben. Doslej smo imeli več zakonov, dokaj razcefranih med seboj, ki so se jih kulturni delavci večkrat s težavo posluževali. Odslej pa bomo imeli en sam zakon, ki bo, čeprav ne povsem idealno izdelan, vendarle ustregel našim kulturnim potrebam. Dejal sem, da zakon ni povsem zadovoljiv, vendar je veliko boljši od prvotnega osnutka, ki ga je izdelal deželni odbor. Omenim naj le nekaj bistvenih sprememb, ki jih je zakonski osnutek doživel najprej v pristojni komisiji, nato pa še v zbornici. Deželna kulturna komisija, za katero je bil prvotno predviden en sam slovenski kulturni predstavnik, bo imela dva slovenska predstavnika, enega iz vrst SKGZ, drugega iz vrst SSO. Tako je razvidno iz zapisnika sej komisije ter v zbornici. Zdi se mi, da je sprejetje tega amandmaja s strani deželne vlade zelo važno dejstvo, saj bosta tako prisotni obe naši glavni kulturni in prosvetni organizaciji v tem zelo važnem deželnem organu. Če bi šlo za zastopstvo po strankarskem sistemu, bi se namreč utegnilo zgo-

diti, da bi le velike stranke bile prisotne v tej deželni kulturni komisiji.

Drugo važno dejstvo, ki izhaja iz zakona o kulturni dejavnosti, je mesto, ki ga ima Slovensko stalno gledališče. Povsem je izenačeno, s pravicami in dolžnostmi, italijanskemu gledališču. To je naša bistvena zmaga, saj si moramo globalno zaščito izbojevati sami vsak dan in to na več ravneh. Slovensko stalno gledališče je v zakonu torej posebno imenovano in povsem enako italijanskemu stalnemu gledališču, kar bo že v bližnji bodočnosti našemu slovenskemu gledališču velik ekonomski in moralni porok za nadaljnji razvoj.

Tretja pomembna sprememba prvotnega osnutka deželnega odbora je odnos do štirih naših pokrajin v kulturnih zadevah, ki so s tem zakonom valorizirane, a ne privilegirane, kar bi slovenski narodnostni skupnosti ne bil vedno v korist.

Važna je tudi vloga, ki jo bodo po tem zakonu imele občine ter glavna mesta naših pokrajin.

To so svetle plati tega zakona, temne pa so tiste, ki nekje postavljajo na isto raven vse kulture, namesto, da bi bila dana prednost kulturam po njihovi zgodovinski važnosti in izvornosti v naši deželi, to je najprej italijanski, potem slovenski, nato furlanski itd. Do tega ni prišlo, mislim pa, da ne bo zakon o kulturnih dejavnostih nikogar diskriminiral ali zapostavljal, saj je sestavljen tako, da bo lahko prav vsaka kulturna ustanova in organizacija imela od njega le koristi. Če k temu dodamo še to, da zakon predvideva kar 7 milijard podpor za kulturne dejavnosti v eni ali drugi obliki, potem je jasno, zakaj je Slovenska skupnost v deželi glasovala za ta zakon.«

SLOVENIJA SE UPIRA POSEBNI TAKSI

Zbor združenega dela slovenske skupščine na torkovi seji ni dal soglasja k osnutku zveznega zakona o uvedbi posebne mejne takse. Delegati so se z veliko večino glasov opredelili proti ukrepu, ki ga namerava izvesti zvezna vlada. V sklepu je pa izrecno omenjeno, da zbor skupščine podpira prizadevanja zveznega izvršnega sveta pri oblikovanju ukrepov, ki naj bi zagotovili odpravljanje neugodnih tokov v ekonomskih odnosih s tujino in s tem v zvezi tudi prizadevanja za zmanjšanje odliva dinarjev in deviz iz države.

Med razlogi za nesprejemljivost so delegati navedli, da je predlagani zakon v nasprotju z načeli, za katera se Jugoslavija zavzema v mednarodnem sodelovanju. Zakon bi nadalje zavrl stike manjšin z matičnim narodom pa tudi stike s Slovenci, ki živijo zunaj meja, hkrati pa bi onemogočil stalno, občasno ali sezonsko delo jugoslovanskih državljanov v sosednjih deželah. Za sklep je glasovalo 121 delegatov in delegatk, dva glasova sta bila proti, sedem pa se jih je vzdržalo. Zbor

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 2. avgusta, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanju; 11.00 Mladinski oder: »Poslednji Mohikanec«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev in Italiji; — Klasično, a ne prereno; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni sporei in prenosi z naših kulturnih prireditvev; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 3. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravilna zelišča — Kulturne aktualnosti doma in v svetu — Intervju; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Roman v nadaljevanjih: V. J. Križanovska: »Nemeza«; 16.00 Z besedo in glasbo po Islandiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Za ljubitelje operne glasbe; 18.00 Odnos današnjega sveta do naravnega okolja; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 4. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; — Glasbene spremljave; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu — Naša srečanja — Kratak skeč; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Motivi z malega zaslona; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes bomo izbrali; 15.30 Portreti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Solist z orkestrom; 18.45 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 5. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; — Literarni vložek — Glasbene spremljave; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Pomišleki — Slovenska poezija skozi stoletja; — Razgovor z zdravnikom; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba s koncertnega odra; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes bomo izbrali; 15.30 Roman v nadaljevanjih — V. J. Križanovska: »Nemeza«; 16.00 Orkester RTV Ljubljana; 16.15 Za ljubitelje vokalnega jazza; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Klavirski album — Letošnja revija »Primorska poje« — Roža mogota; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 6. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; — Glasbene spremljave; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Sergij Radovič glasbenik in vzgojitelj; 11.30 Zanimivosti doma in po svetu; — Na počitnice — Moj konjček; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Skladatelj - dirigent; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Portreti; 16.00 Glasba v razvedrilo; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe za zbor... in orkester — Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 7. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Danes bomo govorili o...; — Glasbene spremljave; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Naši nepoznani bratje — Sprehod po naravnih parkih in botaničnih vrtovih — Razgovor z enologom; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Folklorni odmevi; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Roman v nadaljevanjih: — V. J. Križanovska; »Nemeza«; 16.00 Zvočna kulisa; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Umetna glasba raznih narodov — Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 8. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; — Glasbene spremljave; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu — Izseljeniški trenutek; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sobotno srečanje; 14.30 Otroški kotichek; 16.00 Portreti; 16.15 Zimzelene melodije; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Poslušali boste — Letošnja revija »Primorska poje«; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

POROKA STOLETJA

Ob zvokih državne himne »God save the Queen« sta britanski prestolonaslednik Karel in walleška princesa Lady Diana Spencer podpisala v katedrali sv. Pavla v Londonu poročni protokol in s tem tudi formalno potrdila zaobljubo o zvestobi, ki sta jo z odgovorom »hočem« na tradicionalno vprašanje canteburijskega nadškofa izrekla nekaj minut pred tem.

Obred poroke stoletja, kot so jo označili ne le v Veliki Britaniji, pač pa tudi drugod po svetu, je s tem dosegel višek.

Desettisoči Londončanov, turistov in radovednežev iz vsega sveta, so že ponoči zasedli najboljše prostore ob ulicah od kraljeve palače po Mallu, Strandu in Fleetstreetu do spomenika kraljice Ane pred vhodom v katedralo sv. Pavla. Še posebej je bil natrpan Admiralty Arch, admiralski lok nad Mallom. Pročelna okna Stranda in Fleetstreeta so bila razprodana že pred meseci. Za prostor ob oknu je bilo treba odšteti do 350.000 lir. In to kljub temu, da je televizijski neposredni prenos brezplačno stotinam milijonov gledalcev po vsem svetu obsežneje in popolneje podal celotni obred. Toda elektronika za mnoge še vedno ni nadomestilo za vtise iz živega dogajanja.

Morda tudi zaradi večtedenskega bombardiranja sredstev javnega obveščanja je vladalo izredno zanimanje za obleko novoporočencev, predvsem seveda neveste. Lady Diana ni razočarala pričakovanj. Ko je skupno z očetom stopila s kočije pred vhodom v katedralo, je bil to za mnoge pravljici privid princese v poročni obleki iz motno rumenkastega tafta, volani iz ročnih čip, kar je kot kaže letošnja moda, srčastim izrezom na prsih, v celoti prekrila s tančico iz belega tula in razkošno tri metre in pol dolgo vlečko. Obleka, kot pravijo, je stala 10 milijonov lir. Nova, pre-

potrebna poživitev okusov ženskega dela britanske kraljevske hiše, ki nikakor ne slovi po eleganci. 20-letna walleška princesa je torej očarala, pa tudi navdušila, saj je domačinka. Na zadnjih treh prestolonasledniških porokah je bil zakonski partner tujec.

Radovedni pogled se je seveda obrnil tudi na člane iz kraljevske hiše, na kraljico mater v pastelno zelenkasti, Elizabeto drugo v pastelno modrikasti in njeno sestro Margareth Rose v pastelno rdečkasti obleki, zaokroženih oblik. Vse torej v slogu konfetov, kar je že nekaka uniforma Elizabete na uradnih slovesnostih.

32-letni ženin, Elizabetin prvorojenec, 21-ti walleški princ Charles, Philip, Arthur, George pa je na poroko prišel v visoki uniformi kapitana kraljeve mornarice.

Poročni obred je potekal pred 2.700 povabljenici, med katerimi so bili kralji in bivši kralji, kraljice, princi in vse kar plemenitega leze in gre pa še državni poglavarji in ministrski predsedniki. Obred je vodil dekan katedrale sv. Pavla Webster, poročil pa ju je canteburijski nadškof Runcie. Omenimo naj še, da je novoporočenca blagoslovil tudi katoliški primas Anglije, kardinal Hume.

Spet se je obnovil spreved kočij po istih ulicah vse do kraljeve palače, kjer sta se novoporočenca oddolžila vzklikajoči množici s kratkim pozdravom.

—o—

SLOVENIJA SE UPIRA POSEBNI TAKSI

■ nadaljevanje s 1. strani

združenega dela je z vidnim odobravanjem spremljal izvajanja številnih delegatov, ki so se zavzemali za zavrnitev osnutka zveznega zakona.

Deželno tajništvo SSk graja predsednika nove vlade

»Novi ministrski predsednik Giovanni Spadolini je v predstavitvi programa nove vlade povsem prezrl odprte probleme v zvezi z zaščito narodnih manjšin, če izvzamemo nemško manjšino v bocenski pokrajini in francosko v Dolini Aoste.

V primerjavi s prejšnjima predsednikoma vlade Cossigo in Forlanijem pomeni to vsekakor neslučajen korak nazaj, ki ga ne more zakriti niti naknadna zelo megljena izjava v njegovem odgovoru na pogoje raznih parlamentarcev glede te problematike. Bližnja bodočnost bo pokazala, ali je to posledica dejstva, da se kot predstavnik zelo majhne stranke (PRI) ni upal sprejeti kakršnekoli natančne obveze v zadevi, ali pa nobena od petih strank, ki sestavljajo vlado (KD, PSI, PSDI, PRI in PLI) ni zahtevala, da pride ureditev zakonske zaščite slovenske manjšine v vladni program, in to kljub natančnim notranjdržavnim in mednarodnim obveznostim Italije. Tudi že omenjena ustna izjava v zaključnem delu parlamentarne razprave je preveč splošna.

Zaradi tega Slovenska skupnost odločno protestira proti takšnemu indiferentnemu odnosu vlade do odprtih problemov v zvezi z zaščito Slovencev v Italiji, obenem pa pozitivno ocenjuje poseg vseh parlamentarcev, ki so se v svojih intervencijah dotaknili tudi zaščite slovenske manjšine. V prvi vrsti moramo tu omeniti senatorja Tridentinsko-tirolske ljudske stranke Fontanarija, ki je prvi načel problem med razpravo o vladnem programu, senatorja KPI Perno in socialističnega poslanca Fortunato ter senatorja Lepreja, medtem ko z začudenjem ugotavljamo, da senatorka Grbčeva sploh ni posegla v razpravo.

Deželno tajništvo izraža priznanje radijskim poročevalcem postaje Trst A za izčrpno in objektivno poročanje o posegih vseh parlamentarcev v korist zaščite slovenske manjšine med omenjeno razpravo v parlamentu.

Poročilo se tudi spotika nad poročanjem Primorskega dnevnika, češ da je pristransko pisal v zvezi z zgoraj omenjenimi dogodki.

Prejeli smo

ZAKLJUČKI DISKUSIJSKEGA SREČANJA O VKLJUČEVANJU NESLOVENSkih IGRALCEV V NAŠA ŠPORTNA DRUŠTVA

V petek, 29. maja, se je na pobudo Odbora za telesno kulturo Slovenske kulturno gospodarske zveze vršilo diskusijsko srečanje na temo vključevanja neslovenskih igralcev v naša športna društva. Srečanje je potekalo na osnovi dokumenta, ki ga je izdelal Odbor za telesno kulturo SKGZ in poslal društvom v razpravo. Iz celotne diskusije lahko povzamemo nekatere zaključke, ki naj predstavljajo smernice za bodoče delovanje naših društev v sodelovanju z vsemi družbenopolitičnimi komponentami ter s sredstvi množičnega obveščanja.

Ponovno je bilo poudarjeno, da odigravajo naša društva pomembno narodnoobrambno vlogo in da je zato osnovnega pomena načelo uporabe slovenskega jezika. Vsa društva, pa čeprav z različnimi odtenki, soglašajo s to predpostavko, vendar se je vedno ne držijo v praksi. Specifično glede vključevanja italijanskih igralcev se srečujemo v glavnem z dvema primeroma:

a) vključevanje otrok iz mešanih zakonov ter otrok italijanskih staršev, ki živijo v krajevni skupnosti, ki so do nas prijateljsko razpoloženi in ki nimajo alternativne možnosti za športno udejstvovanje, ali so mnenja, da je udejstvovanje v slovenskem društvu zanje pozitivno;

b) vključevanje že formiranih italijanskih igralcev zgolj iz želje po boljšem rezultatu.

V prvem primeru lahko imajo društva razumevanje, dokler ni ta pritisk premočan. Naša društva lahko v tem pogledu odigrajo pomembno vlogo v posredovanju pripadnikom večinskega naroda kulturnega in jezikovnega bogastva; italijanski otroci, ki se vključijo v naša društva, bi se morali zato naučiti slovenskega jezika tudi z obiskovanjem posebnih tečajev. V drugem primeru pa gre za skrajno negativen pojav, ki ga bo treba postopoma odpravljati.

1. Predvsem se morajo tega zavedati tako odborniki kot navijači, ki gledajo na šport zgolj iz vidika rezultata. Potrebna nam je taka športna politika, ki naj blaži pretirano željo po rezultatu;

2. Postopno je treba odpravljati kampanilistične težnje med našimi vasmí;

3. Ker gre predvsem za nogomet, bi bilo treba tudi v tej panogi postopoma preiti na združevanje ekip ali vsaj na večje sodelovanje (kar se že dela pri mladinskem nogometu);

4. Posvečati bo treba večjo pozornost kadrovske politiki, saj morajo biti naši trenerji vzgojitelji tako v tehničnem kot idejnem pogledu;

5. Potrebno je večje sodelovanje s šolo, kjer je najlažje dobiti stik z otroki in njihovimi starši;

6. Na podlagi podrobne analize in strokovnega pristopa bi bilo treba oceniti naš dosednji razvoj, naše zmogljivosti ter cilje. Gre v bistvu za to, da programiramo naš nadaljnji razvoj na podlagi sprejetih načel in temeljite analize stanja;

7. Posebno pozornost je treba nameniti delavski mladini, ki se v največji meri vključuje v nogometni šport;

8. Glede na to, da nosijo soodgovornost za današnje stanje vse družbenopolitične organizacije, bi bilo pravilno, da se le-te lotijo obravnavati telesno kulturo kot eno izmed bistvenih področij delovanja slovenske narodnostne skupnosti;

DOKUMENTI

Deželni tajnik KD o zaščiti slovenske manjšine

Deželni tajnik Krščanske demokracije dr. Paolo Braida nam je dostavil celotno besedilo svojega posega na seji deželnega sveta dne 4. junija letos v zvezi z razpravo o »zaščiti slovenske manjšine in vrednotenju krajevnih kultur«. V tej številki objavljamo tisti del posega deželnega tajnika KD, ki se tiče slovenske narodne manjšine. Zdi se nam, da je poseg tajnika stranke relativne večine pomemben predvsem kot dokument, da ne omenjamo njegovega političnega pomena, saj gre končno za izvajanja predstavnika politične sile, ki ima tako v deželi Furlaniji - Julijski krajini kot v državi relativno večino in s tem vodilno besedo tudi pri urejanju vprašanj naše slovenske narodnostne skupnosti.

(Ured.)

»Kar se tiče zaščite slovenske skupine, menimo, kako je dozorel čas za odobritev vsedržavnega zakona o njeni zaščiti. Menimo, da osrednja vlada, na osnovi zaključkov študijske komisije Cassandro, lahko izoblikuje svoj predlog. Z razliko od drugih, pozitivno ocenjujemo delo te komisije, ki gotovo ni bila ustanovljena za salonsko izmenjavo komplimentov, temveč za odkrito preverjanje tez, zahtev in pripravljenosti. Prvi so prišli do izraza, drugi manj, vendar je naloga politike, da se tudi drugi uveljavijo.

KD se zavzema za stvarno in uravnoteženo rešitev. Potrebna je namreč stvarna zavest o razvejanih zgodovinskih, kulturnih, gospodarskih in političnih pogojih, ki še vedno veljajo za slovensko skupino v deželi. Zato je potrebna ustrezna zakonodajna in upravna politika, ki naj postopno privede do cilja popolne zaščite, do ovrednotenja posebnosti manjšine, do vključitve skupine kot takšne v deželno enotnost.

Zelo se je treba, po našem, truditi za posredovanje in sintezo, če hočemo doseči učinek. Odločno vztrajanje pri načelnih vprašanjih lahko prepreči dosego cilja, ki je velikega družbenega pomena in je dokaz strpnosti ter miru za celotno deželno skupnost.

Ključ za takšno uravnoteženo in stvarno ureditev predstavlja čut za mero, ki ga bo pri obravnavanju vprašanja hotela pokazati sama slovenska manjšina, a je tudi v sposobnosti in volji strank, zlasti tistih, ki o sebi pravijo, da v največji meri zastopajo italijanske državljane slovenske skupine. Zato bodo za uspeh pobude in

9. Isto naj velja za sredstva javnega obveščanja, ki naj bi v večji meri vplivala na ljudi, ki se bavijo s športom.

Ker ni enotnega recepta, ki bi iz dneva v dan rešil vprašanje vključevanja neslovenskih igralcev v naša športna društva, bo treba vsaj te smernice postopoma uveljaviti. Upoštevaajoč posamezne primere, posamezne okoliščine ter tudi idejno vsebino posameznega društva, se bo treba potruditi, da ta pojav čimbolj omejimo. V nobenem primeru pa se ne moremo odreči temu, da ostanejo naša društva slovenske organizacije s slovenskim pogovornim jezikom.

njene uresničitve važna stališča tako KPI kot Slovenske skupnosti.

KD namerava prevzeti svoje odgovornosti tudi s posebnim prispevkom, izoblikovanim z namenom, da se ovrednotijo posamezniki in krajevne skupnosti, da se spoštuje osebnost vsakega posameznika pri razvijanju njegove zgodovinske in kulturne bitnosti.

Menimo, da se zakonodajavec ne more postaviti nad svobodo vesti posameznih državljanov. Tako so nam katoličanom zabusili v obraz prav pred kratkim. Zakonodajavec mora pripraviti mehanizme in pogoje, ki lahko imajo učinke le, če jih aktivirajo posamezniki in njihove skupnosti. Vsedržavni in deželni zakonodajavec ne more prevzeti nalog, ki so lastne manjšinski skupnosti v njeni dinamični rasti in razvoju. Zakonodajavec mora pa predvidevati možnost razvoja, ki naj bo posledica predpisov, ki jih je treba izvajati v skladu z različno stopnjo zavesti in etnično-jezikovne identitete, za katero se zavzemamo in jo tudi postopno dosegamo. Takšno stališče KD ničesar ne skriva in ne gre mimo problematike, saj je v skladu z globokim prepričanjem, da bomo dosegli učinek, če se bomo zavedali resnične stvarnosti, takšne, kakršna je in ne kakršna bi si želeli, da bi bila zaradi simetričnega, globalnega načrta ali zaradi volje po politični nadvladi.

Izvajanja nekaterih kolegov, ki smo jih tu poslušali, ne bodo mogle spremeniti stanja. O lastni usodi morajo odločati sami državljani. Z drugimi besedami, KD ne bo pristala na hipoteze o dejanski zaščiti, ki bi jo usilili od zgoraj, ne da bi upoštevali voljo posameznih državljanov in krajevnih skupnosti. Po mnenju KD mora zaščita po eni strani preprečiti predvsem nevarnost asimilacije in torej umetnega zapiranja ter težiti po skupnem načrtu napredka deželne skupnosti. Treba je torej preprečiti nevarnost, da zavladajo obvezujoče sheme nad dejanskimi in izvirnimi posebnostmi slovenske skupine v deželi, pri čemer je treba tudi onemogočiti morebitne negativne odmeve.

Po drugi strani se zdi, da tako italijanska kot slovenska stran soglašata, kako je neumestno preverjanje stvarnosti, pro-ucevanje posameznih stališč, referendum o volji zainteresiranih državljanov. Toda iz tega izhaja potreba po politiki postopnega priznavanja pravic, razen tistih, ki so nesporne; slovenski skupnosti naj se prizna možnost rasti in zaščite. Zato nas zaskrbljujejo nekatere skrajnostne, maksimalistične zahteve, ki utegujejo imeti za posledico, da nastanejo pogoji za preštevovanje, ki se mu hočemo — kot trdimo — izogniti. V naši deželi imamo določena izkustva, določeno prakso glede zbiranja podpisov in glede hudih posledic, ki jih ta množična gibanja povzročajo, pa naj gre za univerzo, za pogodbe, za tovarne železniške postaje ali za ekološka območja. Paziti moramo torej, da ne uničimo tega, kar

Tržaški skavtski tabor

Meseca julij in avgust sta običajno za skavte in skavtinje meseca, ko končno — po mesecih tedenskih sestankov, izletov in drugih dejavnosti — pride na vrsto najbolj priljubljena skavtska pobuda, poletni tabor, ki že od nekdaj velja za »višek skavtskega življenja«. To je priložnost za skupno bivanje med prijatelji v tesnem stiku z naravo, za spoznavanje novih krajev, za preizkušnjo spretnosti, za širjenje obzorij ob tabornih šolah in duhovno ter značajsko poglobitev.

Tržaški skavti in skavtinje so se letos odločili za kar šest taborov, ker so izkušnje pokazale, da bolje uspejo manj številne prisotnosti na taboru, ker se tako ustvari lepša skupnost. Srednja veja — izvidniki in vodnice — je pripravila tri tabore.

Na koncu doline Lepene pod Krnom se je 20. julija začel tabor za skupine iz Devina, Mavhinj, Križa, Mačkolj in Boljunca. Štirje »vodi« skupno z vodstvom, ki ga povezuje načelnik Marko Tavčar, obsegajo 35 članov in članic. Duhovni vodja je g. Franc Vončina. Tabor se bo končal 3. avgusta.

Pri vasi Plužna nedaleč od Bovca sta v razdalji petih minut hoje dva tržaška tabora. 18. julija se je začel tabor 60 fantov in deklet od Sv. Jakoba, iz Škednja, Rojana in od Sv. Ivana. Prisotnih je sedem vodov. Taborna načelnica je Eva Fičur, duhovni vodja pa g. Ivo Miklavec. Ta tabor se bo končal ravno tako tretjega avgusta.

Na tržaški medicinski fakulteti je doktoriral

IGOR KOSUTA

Cestita mu in želi veliko uspeha pri opravljanju zdravniškega poklica

cerkveni pevski zbor z Opčin

Drugi tabor pri Plužni, kjer je sedem vodov in 50 fantov in deklet, pa traja od 24. julija do 10. avgusta. Načelnik je Kazimir Majovski, duhovni vodja pa g. Tone Bedenčič. Skavti prihajajo s Proseka, Kontovela, Opčin in Repentabra.

Najmlajši člani in članice — volčiči in veverice — bodo imeli dva svoja tabora,

ki bosta drug ob drugem v dolini Lepene od 3. do 13. avgusta. To je letošnja novost za tržaške skavte in skavtinje. Tabor bo namreč imel potovalni značaj, saj se bodo udeleženci pomikali po gorah južno od Bohinjskega jezera pa tja do Lepene. Vmes bo priložnost za predavanja in razgovore.

Če se poleg tega omeni, da se je v nedeljo, 26. julija, začelo taborjenje slovenskih skavtov in skavtinj iz Gorice, ki imajo dva podtabora za skupnih 140 udeležencev v dolini Koritnice pri Logu pod Mangartom, in da so od 17. do 28. julija tabore pri Globasnici koroški skavti in skavtinje (kakih 40), potem je razvidno, kakšen pomen je dobilo skavtsko gibanje med zamejsko mladino in koliko naporov posvečajo skavtski vzgojitelji svojemu delu.

—o—

PREJELI SMO:

ZA VEČJO SINDIKALNO PRISOTNOST SLOVENCEV

Zveza slovenskih delovnih ljudi v Italiji ocenjuje pobudo slovenskih sindikalistov v okviru Spiošne delavske konfederacije (CGIL), da analizirajo vzroke, zaradi katerih slovenski delavci v tako neznatnem številu delujejo v okviru sindikalnih organizacij. Nedvomno je več vzrokov za takšno stanje, kot je bilo pravilno ugotovljeno na omenjenem sestanku; eden od vzrokov je tudi pomanjkljivo izvajanje načela o enakopravnosti jezika obeh tu živečih narodností v delovanju sindikalnih organizacij. V tem pogledu je bil dovolj zgovoren primer diskriminacije januarske sindikalne manifestacije na trgu Unità v podporo ladjedelnici Alto Adriatico v Miljah.

Ko bo vprašanje enakopravne rabe slovensčine v delovanju in poslovanju sindikalnih organizacij, od članskih izkaznic pa do raznih biltenov in javnih manifestacij, zadovoljivo rešeno, bodo ustvarjeni pogoji, da se popravi današnje stanje glede sindikalne angažiranosti slovenskih delavcev in uradnikov.

Zveza slovenskih delovnih ljudi v Italiji upa, da se bo začeta pobuda v tej smeri nadaljevala in dovedla tudi do konkretnih rezultatov. To bi tudi pomagalo zajezi proces narodne asimilacije našega človeka na delovnem mestu, kar je končno v interesu tako posameznega delavca kot tudi celotnega delavskega gibanja.

Deželni tajnik KD o zaščiti slovenske manjšine

■ nadaljevanje s 3. strani

smo do zdaj zgradili, ko zahtevamo takoj na začetku uveljavljanje načela globalnosti, kar vzbuja nesoglasja in reakcije, namesto soglasja.

Nekateri posegi o slovenski problematiki so poudarjali nekaj, kar ni v skladu s stališči KD. Presenetilo me je vztrajanje pri poudarjanju, da je italijanska država dolžna zaščititi manjšino in da to dolžnost ni izpolnila. Presenetilo me je tudi dejstvo, da so nekateri posegi, da bi boljše podčrtali možnost uspeha in razvoja zaščite, opozarjali, da obveznosti Italije izhajajo v bistvu iz osimske mednarodne pogodbe, s čimer je zaščita dobila dvostranski značaj, češ da gre za posledico odnosov med dvema državama, ki bi se v tem primeru lahko izvajala ne le na ožjem ozemelskem območju, o katerem govori pogodba, temveč tudi na celotnem območju ob meji v deželi. Zdi se mi, da gre za nacionalistično gledanje, ki lahko poleg vsega daje povod za nasprotovanja, pa naj bodo v dobri ali slabi veri, saj se na ta način daje problemu mednarodne razsežnosti, medtem ko pogodba izrecno določa, da je rešitev tega problema prepuščena avtonomnemu notranjemu ukrepanju in prav gotovo ne dvostranskemu recipročnemu pogojevanju.

Menimo, da morata naša republika — in v mejah svojih pristojnosti naša dežela — zagotoviti slovenski manjšini zaščito, in sicer po svoji izvirni volji kot uresničevanje pluralističnega značaja, ki je značilen za ustavno listino, v skladu z načelom spoštovanja družbenih sil, znotraj katerih se državljani formira in živi.

Italijanska država ima določene obveznosti do sodržavljanov slovenskega jezika, in sicer tako zaradi politike v nekdanjih časih, ki morajo biti za vedno za nami, kot tudi zaradi težavnih gospodarskih in družbenih pogojev, v katerih so se naši sodržavljanji s časom znašli. Zato se bo KD zavzela, da bi parlament odobril vsedrjavni zaščitni zakon in v ta namen je koristno, da se zakonski predlog kolege Štoke po nenačnem, političnem postopku posreduje parlamentu, prav zaradi tega, ker gre za izraz dela te skupnosti naših sodržavljanov. KD namerava delovati v smislu, da se tej skupnosti državljanz zagotovijo polnost pravic, gotovost dolžnosti, politično in družbeno dostojanstvo ter boljša prihodnost. Morda bolj kot ostali prebivalci te dežele lahko Slovenci prispevajo k uresničevanju načrta deželne in državne enotnosti, ki jo še tako potrebuje dežela Furlanija - Julijska krajina, in med nami uresničevati strpnost, omikano sožitje, občutek, da so del dežele, ki naj bo most, dežele, ki omogoča sožitje med prebivalstvom ob nekdanji zaprti meji.

Naša dežela je tako majhna, tako raznotera in razvejana, a bo na ta način lahko imela razlog za kulturno in družbeno bogatenje in za omikan napredek.

Italijansko-jugoslovanske izmenjave

V letošnjem novembru bo v Vidmu zborovanje, na katerem bodo predstavniki in gospodarstveniki iz Italije in Jugoslavije proučili stanje gospodarskega sodelovanja med obema državama in razpravljali o možnostih njegovega nadaljnjega razvoja. Šlo bo za letno zborovanje Italijansko-jugoslovanske gospodarske zbornice, ki ima svoj sedež v Milanu, in mešane zbornice iz Beograda.

Zborovanje bo letos tembolj svečano, ker bodo ob tej priložnosti obhajali 25-letnico ustanovitve obeh zbornic, ki sta veliko prispevali na področju gospodarskega sodelovanja med obema državama

Za kraj zborovanja so določili Videm, kar je posledica že ustaljenih odnosov med Furlanijo in vso deželo s sosedno Jugoslavijo kot tudi zaradi velike občutljivosti, ki jo je pokazala furlanska delegacija v okviru Italijansko-jugoslovanske zbornice. Gre za novo delovno skupino, ki jo vodi g. D'Onofrio in ki je bila ustanovljena pred kratkim, a je že pokazala izredno resnost ter gibčnost pri delu.

Izvršni odbor je že imel nekaj sej, na katerih je razpravljalo o organizacijskih vprašanjih in zlasti skrbel, da bi na zborovanju, ki bo trajalo tri dni, razpravljali o zelo stvarnih problemih.

Iz proračunske razprave v občinskem svetu

Goriški občinski svet je z glasovi večine (KD, PSDI, PSI, SSK in PRI) izglasoval proračun za leto 1981 in za triletnje 81-83. V razpravo so posegli številni svetovalci, najbolj bojeviti — čeprav ne preveč prepričljivi — so bili komunistični svetovalci, ki so ostro kritizirali delovanje in opredelitve občinskega odbora, ki naj bi bil po njihovem mnenju konservativen in usmerjen v desno. Na slednjo izjavo so takoj reagirali socialisti in sam župan dr. Scarano, ki je v podobno ostrem in polemičnem tonu zavrnil komunistične kritike. Na primer to, da v poročilu o proračunu sklicevanje na Reaganovo politiko zelo malo pomaga reševanju domačih problemov; komunisti so zahtevali zvišanje finančnih nakazil rajonskim svetom, kar je neizvedljivo, saj ni v proračunu niti lire več, kot je realna potreba; župan je zavrnil tudi predlog KPI, da bi v politiki do sosednje republike Slovenije izkoristili dobre stike med obema partijama (ponudil jih je komunist Coceani) in dejal, da imajo v Novi Gorici polno zaupanje v demokratične sile v občinskem svetu v Gorici. Iz teh in drugih odgovorov so komunistični svetovalci sklepali, da gre za desničarsko in konservativno usmeritev občinskega odbora.

Iz županovega govora bi najprej omenili nekatere izjave, ki se tičejo nas Slovencev in ki jih nismo nikoli slišali tako jasno izražene. Glede slovenske narodne skupnosti je dr. Scarano predvsem poudaril potrebo po ovrednotenju slovenske manjšine, ki jo mora država s posebnim zakonom zaščititi; dejal je, da bo občinska uprava naredila ustrezne korake pri rimski vladi, da bo čimprej prišlo do zaščitnih ukrepov in dodal, da mora zaščita sloneti ne na podlagi nekih splošnih pritožb in tudi ne tako, da bo s priznanjem pravic manjšini oškodovana večina, temveč na realnih in osnovanih zahtevah; nadalje je obžaloval, da ne more slovenskim občanom odgovoriti v njihovem jeziku in da bi se čutil bolj popoln župan, če bi to lahko storil. Seveda se bo to zdelo marsikomu zelo malo, vsekakor pa je le izraz

dobre volje in občutljivosti do naših vprašanj, kar ni do danes noben župan tako jasno izrazil, če nas spomin ne vara.

Kar se tiče proste industrijske cone na Krasu, je župan Scarano dejal, da Jugoslavija vztraja na svojem stališču, da mora ta cona nastati tam, kjer je po Osimskih sporazumih predvidena in da goriška občina ni odprla vprašanja preместitve. Dodal je še, da je jugoslovanska stran sprejela predlog, da se brezcarinske liste C in D prenesejo na goriški avtonomni račun in da se kontingenti izkoristijo za industrijsko kooperacijo. Daljši poseg je župan posvetil tudi obmejni politiki, oziroma sodelovanju med Gorico in Novo Gorico, ki se dobro razvija, ker temelji na jasnosti in tudi večji tehnični strokovnosti, kar dokazujejo razna dvostranska srečanja in sprejete odločitve. To je danes bolj kot doslej potrebno, saj sta mesti vložili veliko truda in finančnih sredstev za izgradnjo obmejnih infrastruktur in razvijanje medsebojne trgovinske izmenjave, tako da sta mesti življenjsko vezani na mejo in to velja še posebej za goriško občino.

Nadalje se je dr. Scarano dotaknil številnih vprašanj občinske uprave, kot so kultura, šolstvo, gospodarstvo, izvajanje regulacijskega načrta; poudaril je tudi potrebo Gorice, da se poveže z ostalimi občinami pokrajine in programira skupni razvojni načrt. Iz poročila je izhajala predvsem volja, da se goriško mesto reši iz določenega mrtvila in da zadobi večji pomen in poudarek v pokrajinskem merilu.

V razpravo je posegel tudi občinski svetovalec Slovenske skupnosti dr. Andrej Bratuž, ki je v dobro zasnovanem in poglobljenem govoru podal nekaj splošnih ugotovitev in osnovnih misli v zvezi z vstopom SSK v občinski odbor in opredelil stališče stranke do glavnih problemov goriške občinske uprave in seveda tudi do reševanja vprašanja slovenske narodne skupnosti. Predvsem je podčrtal potrebo, da vlada sprejme ustrezne zaščitne ukrepe za našo narodno skupnost in pozval občinski odbor, naj takoj in konkretno poseže pri rimski vladi. Nadalje se je zastavil ob vprašanjih s področja šolstva, kulture, gospodarstva in še posebej zaščite zemlje, nakazal glavne potrebe okoliških vasi in rajonskih svetov ter podčrtal potrebo po uveljavitvi slovenskega jezika v javnosti in po sklicanju Konzulte za slovenska vprašanja v goriški občini. Izmed posegov slovenskih svetovalcev je bil govor dr. Bratuža najbolj učinkovit

Seja občinskega sveta v Števerjanu

V četrtek, 23. julija, se je sestal občinski svet; najprej je župan Klanjšček, ki je seji predsedoval poročal o stanju števerjanskega vodovoda. Sestal se je namreč z deželnim odbornikom Biasuttijem da bi mu pojasnil težak položaj dobave vode naši občini. Odbornik je županu obljubil vso svojo pomoč, in če bo nakazal, kakor je obljubil nadaljnjo vsoto 300 milijonov lir, bo ta problem dokončno rešen. Potrebna je namreč nova napeljava vode, in sicer iz Grojne preko Ščednega v Števerjan. Treba je razširiti hranilnike in skupni stroški, kakor jih predvideva načrt, ki ga je odobril na svoji seji svet vodovodnega konzorcija CAFO dne 16. junija letos, znašajo eno milijardo 262 milijonov lir za po-

polno obnovo vodovoda. 300 milijonov pa je bilo že porabljenih, tako da skupna vsota znaša eno milijardo petstodvainšestdeset milijonov lir. Vode bo prihajalo pet litrov na sekundo za dobo petih let, 10 litrov na sekundo pa potem. Vsekakor veliko breme za našo občinsko upravo, ki se je pa tega problema lotila z odločno voljo, da ga izpelje.

Nadalje je podal poročilo, da je Gorska skupnost na zahtevo naših svetovalcev začela z deli za razširitev mostu v Grojni. Dela so se že začela in bodo stala 46 milijonov lir. Župan je tudi svetu povedal, da je skupno z nekaterimi člani odbora in sveta sprejel v Števerjanu ameriške Slovence, ki so bili na obisku na Primorskem, saj je bil števerjanski ansambel »Lojze Hlede« njihov gost pred leti v Združenih državah.

Svet je nato ratificiral osem sklepov ožjega odbora ter nato soglasno odobril tretjo varianto zazidalnega načrta. Ta predvideva možnost novih gradenj zlasti za domačine ter športni center. Varianta je bila potrebna tudi zaradi tega, ker je bilo treba načrt prilagoditi deželnemu, kakor predvideva zakon. Kot zadnjo točko dnevnega reda je svet porazdelil vsoto 14 milijonov lir deželnega prispevka na podlagi zakona 54 in sicer za asfaltiranje križišča na Valerišču ter za popravilo šolskih avtobusov. In še en sklep je bil sprejet, da se porabi vsota 200 milijonov lir za preureditev stare šole v Števerjanu v dom za ostarele občane, ki nimajo lastne strehe. Tega si ti ljudje želijo, da bo poskrbljeno za streho v domačem kraju, saj si nihče ne želi zapustiti Števerjana prav v jهنeni svojega življenja. Ta pobuda naj bo števerjanskim upraviteljem v ponos. Vsi sklepi so bili soglasno sprejeti.

Predvajanje filmov Sergia Amideia

Na pobudo občinske uprave in turistične ustanove v Gorici bodo od 1. do 9. avgusta na goriškem gradu predvajali vrsto filmov letos umrlega scenarista Sergia Amideia. Ta velika osebnost v italijanski kinematografiji je bil iz Trsta, kjer se je rodil leta 1904; njegovo življenje je vezano tudi na Gorico, saj je tu živel nekaj časa in njegova mati je bila iz Solkana iz družine de Bartolomei. V otroških letih je torej živel v okolju, ki je bilo večnarodno in v njihovi vili v Solkanu se je govorilo v treh jezikih: italijanskem, slovenskem in nemškem. Potem ga je življenje »odvedlo« v svet, v Turin, Rim in druga mesta, kjer je Amidei začel svojo pot v kinematografiji, najprej kot izvajalec, zatem pa kot scenarist in producent. Petinpetdeset let je trajala njegova ustvarjalna filmska dejavnost in povzpел se je

do najvišjih uspehov na tem področju. Njegovo ime je vezano na najpomembnejše filmske stvaritve, kot so *Ladri di biciclette*, *Roma città aperta*, *Sciuscià*, *Parigi è sempre Parigi*, *Il generale della Rovere* in še in še; Amidei je delal skupno z režiserji kot Rossellini, Fellini, De Sica in drugi. Skratka gre za veliko osebnost italijanske kinematografije in je zato prav, da se je goriška občina odločila, da mu posveti zborovanje, ki bo osvetlilo njegovo filmsko ustvarjanje; seminar bo prav tako na goriškem gradu in sicer v soboto, 8. in nedeljo, 9. avgusta, katerega se bodo predvidoma udeležili režiserji Luciano Emmer, Nanni Loy in drugi. S tem seminarjem in predvajanjem filmov želi Gorica počastiti tega velikega ustvarjalca, ki je delno tudi Goričan; goriško mesto pa ima tudi na tem

dalje na 7. strani ■

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA GREHI SLOVENSKEGA JEZIKOSLOVJA

Slovinci se radi ponašamo, da smo izredno nadarjeni za učenje tujih jezikov, kar pa nikakor ni res. V tem smo pač enaki vsem drugim. Naša dozdevna nadarjenost za tuje jezike ni nič drugega kot posledica dejstva, da nismo imeli v moderni dobi lastne države, v kateri bi bil imel slovenski jezik prednost pred vsemi drugimi jeziki in v kateri bi bili tujci prisiljeni, da se učijo slovenščine. Svoj čas je imela nemščina prednost pred slovenščino tako v šoli kot v uradih, vsaj v mestih, in tako so se Slovinci učili nemščine. Pozneje so se na Primorskem, posebno na Tržaškem, učili italijanščino. V Prekmurju je imela do leta 1918 prednost madžarščina, in po letu 1918 je bila srbsščina smatrana za glavni uradni jezik tudi v Sloveniji, slovenski jezik pa le za narečje enotnega srbsko-hrvatsko-slovenskega jezika. To je sililo Slovence, da so se učili tujih jezikov in se začeli s tem počasi bahati pred tujci, kakor da smo Slovinci res posebno nadarjeni za jezike.

V resnici se Slovinci težko učimo tujih jezikov, prav zato, ker slabo znamo svoj lastni jezik. Se danes je komaj najti kakega slovenskega izobraženca, ki bi temeljito ali vsaj dobro obvladal knjižno slovenščino. Nekateri ne znajo niti domačega narečja in ga neprestano in na debelo mešajo s tujimi besedami in celimi stavki, misleč da je tem bolj samostojno narečje, različno od knjižnega jezika, čim več je v njem tujih besed. Mnogo Slovencev misli že v tujem jeziku in ko govore slovensko, si v mislih prevajajo tuji jezik v slovenščino. Tako slovenščino najdemo pogosto tudi v časnikih in celo v knjigah. Na prvi pogled se ji pozna, da je prevedena slovenščina, bodisi iz italijanščine ali srbsščine, ali pa tudi iz nemščine, čeprav se danes to zadnje dogaja manj. Če npr. danes kak slovenski časnikar zapiše, kot npr. v tekstu, ki nam je ravno pri roki: »In v tem smislu je prireditev brez dvoma še kako uspe-

la«, je to srbizem. »Še kakò« se glasi v srbsčini »još kako«. Slovensko bi rekli, da je »prireditev lepò ali zelò uspela«. Tako slovenščino v miselnem slogu srbskega jezika pišejo danes mnogi slovenski časnikarji in celo pisatelj, medtem ko pišejo drugi slovenščino v slogu knjižne italijanščine; stavke sekajo z vejicami po italijanskih slovničnih pravilih in uporabljajo tudi italijanski besedni red. Govorjena slovenščina pa je že v taki meri v Sloveniji pod vplivom srbskega in na Tržaškem ter Goriškem pod vplivom italijanskega jezika, da je sploh še težko govoriti o kaki pravi govornjeni slovenščini. V bistvu gre že za značilno jezično mešanico, ki ravno zaradi tega že vzbuja zanimanje jezikoslovcev, tudi tujih, npr. ameriških, kako namreč na slovenskem ozemlju to stran in onstran meje en jezik prehaja v drugega in se oblikuje tako nekak nov, čeprav samo začasen jezik.

V tej zvezi je treba opozoriti, da se nerazvit čut Slovencev za učenje in obvladanje jezikov kaže tudi v tem, da je med Slovinci zelo malo ljudi, ki bi dobro znali kak tuj jezik. Na Slovenskem skoro ni mogoče dobiti človeka, ki bi bil sposoben brezhrebno prevesti kako slovensko besedilo v kak tuj jezik. Zato imamo tudi tako malo prevodov slovenskih literarnih del v tuje jezike. In če so, so slabi. A tudi tuja literarna dela so navadno zelo slabo prevedena v slovenščino, tako slabo, da je njihovo prevedeno besedilo komaj še podobno izvornemu, kot je to že večkrat dokazal Janez Gradišnik. Vsi, ki uporabljajo slovenske besednjake, tudi vedo, kako so nezanesljivi. V slovenskih slovarjih tujih jezikov bomo težko našli pravilen slovenski izraz za kako težko tujo besedo, tako da so skoro neuporabni za kako težjo nalogo pri prevajanju. Vsi so tudi močno zastareli. Vse to je dokaz, da z jezikoslovjem na Slovenskem nekaj ni v redu.

(Dalje)

Prva letošnja številka revije »Le livre slovène«

Te dni je prispela v Trst prva letošnja številka revije »Le livre slovène« (t.j. Slovenska knjiga).

Ta številka je posvečena sodobni slovenski dramatik in je v celoti natisnjena v angleščini. Uvodni esej pod naslovom »Tradicija in razlika« je napisal Vasja Predan in v njem pravi, da je slovenska drama v petdesetih in šestdesetih letih korenito prelomila s prejšnjo povezanostjo s politično-ideološkimi strukturami in se obrnila k svetu, se začela spraševati o človekovi usodi in se tudi zanimati za posameznika. V dramatikih tiste generacije, ki so danes stari okrog 50 let, vidi predvsem prikazovalce procesov razkroja kmečkega in meščanskega okolja, odvrnili so se od realistične, socialno-kritične drame in se lotili bivanjskih in eksistencialističnih tem z zelo pestro lestvico izraznih sredstev, med katerimi ne manjkata ludizem in skeptična poetična domišljija.

Za najznačilnejše in najvidnejše dramatike te generacije mu veljajo Dominik Smole, Primož Kozak, Andrej Hieng, Janez Žmavc, Peter Božič, Dane Zajc in Gregor Strniša, med mlajšimi pa Du-

šan Jovanovič, Rudi Šeligo, Matjaž Kmecl, Tone Partljič, Pavle Lužan, Franček Rudolf in Milan Jesih. Predan govori potem tudi o procesu takomenovanega ločevanja dramske literature od gledališča, ker dramska literatura še ne pomeni isto kot gledališče in včasih se razvijata ločeno.

Predanov esej je sicer sorazmerno kratek, a zgoščen in zanimiv ter tak, da se bo o njem nedvomno polemično razpravljalo v krogih dramatikov.

Isti je napisal tudi uvod v dva prevedena dramska odlomka. Z dramskimi odlomki so zastopani v reviji Tone Partljič, Rudi Šeligo, Andrej Hieng, Valentin Kocijančič in Dušan Jovanovič. Esaj o slovenski radijski dramati je prispeval Borut Trekman, esaj o slovenski televizijski dramati v zvezi z Jovanovičevo dramo »Sobotno jutro« pa Marjan Brezovar. Revija je prezrla vso povojno dramsko ustvarjanje v zamejstvu.

V angleških prevodih esajev in dramskih tekstov je po nepotrebnem ostalo precej tiskovnih napak.

Iz Goriške

IZVOLJEN ODBOR BRIŠKE GORSKE SKUPNOSTI

Stranke, ki sestavljajo večino na goriški občini in pokrajini, so dosegle sporazum za sestavo ožjega odbora Briške gorske skupnosti. Kot je znano, je bil za predsednika na prvi seji skupščine izvoljen Hadrijan Koršič od Slovenske skupnosti, stranka pa ima poleg predsednika v odboru še enega predstavnika, in sicer Simona Komjanca, občinskega svetovalca iz Števerjana. Tako je SSK dosegla cilj, ki si ga je zastavila že lansko leto in si s tem pridobila politično uveljavitev v tem upravnem organizmu. V ožjem odboru so štirje krščanski demokrati, med temi tudi podpredsednik Polmonari, socialisti, socialdemokrati in komunisti pa imajo po enega člana. Po izvolitvi odbora je skupščina odobrila proračun za leto 1981, ki predvideva 299 milijonov dohodkov in prav toliko izdatkov.

PRAVOČASNA IN PRIMERNA PRIPRAVA

■ nadaljevanje s 1. strani

no pripraviti na obe volilni preizkušnji, globlje razmisliti o bistvu pojava Liste za Trst in se nato na volitvah ustrezno ravnati. V našem listu ne bomo povedali prav nič novega in presenetljivega, če bomo ponovno poudarili, da je po našem najboljšem in morda celo edino jamstvo za zaščito splošnih koristi ter narodnih pravic slovenskega prebivalstva v njegovi politični enotnosti, kajti na dlani je, da nikakor ni dozorel čas, ko bi si slovenska manjšina lahko privoščila politični pluralizem na zunaj, saj moramo še vedno vsak dan biti boj za svoje najosnovnejše pravice, celo za svoj goli obstanek. Zgled imamo pri drugih manjšinah v Italiji, na primer na Južnem Tirolskem in v Dolini Aosta. Mislimo, da je napočil čas, ko se moramo tudi mi dobro zavedati dejanskega stanja ter narediti ustrezne zaključke. Drugače bomo še zmeraj ujetniki starih predsodkov in puhlega fraziranja, ki so že toliko škode prizadejali našemu ljudstvu in v bistvu ohromili njegovo udarno politično moč.

POTRES V IRANU

Katastrofalen potres, ki je te dni zajel jugovzhodno iransko pokrajino Kerman je po še nepopolnih vesteh zahteval od 4 do pet tisoč smrtnih žrtev. Središče potresa je bilo v pokrajini Šahdad. Potresni sunek je sprostil moč med šesto stopnjo in pol in sedmo stopnjo Richterjeve lestvice. Po poročilih iranske tiskovne agencije Pars je na obsežnem območju porušenih 90 odstotkov stavb. Pred poldrugim mesecem je območje zajel potresni sunek nekoliko manjše jakosti.

TERORIZEM V ITALIJI

Kot so bile napovedale, so Rdeče brigade izpustile visokega funkcionarja podjetja Alfa Romeo inženirja Sandrucciija in demokristjanskega deželnega odbornika Cira Cirilla. V skladu s svojo napovedjo bi teroristi morali izpustiti tudi Roberta Pecija, brata skesanega rdečega brigadista Patrizia, ki so ga bili ugrabili 30. junija. Vse pa kaže, da se to ne bo zgodilo, kajti teroristi so v sporočilu napovedali, da bodo v kratkem izvršili smrtno obsodbo, češ da za izdajalca ne more biti milosti.

Raziskujmo zgodovino lastnega rodu

Na Slovenskem — in pod ta pojem uvrščamo tudi naše zamejske kraje — je mnogo ljudi, ki se zanimajo za zgodovino in radi berejo vse, kar se nanaša na slovensko zgodovino na splošno ali pa na posamezne kraje in pokrajine, posebno seveda na zgodovino njihovega kraja. Žal pa je pri tem vseeno ostalo zanemarjeno eno izmed zanimivih področij zgodovinskih raziskav, namreč področje družinske zgodovine. Le malokateri Slovenec pozna zgodovino svoje družine, to se pravi, zgodovino svojega rodu. Kvečjemu še ve, kako je bilo ime njegovemu dedu in babici ter dedu in babici svoje žene. Dalje nazaj pa naše znanje družinske zgodovine navadno ne seže. V raznih drugih zahodnih deželah, npr. v Franciji, Nemčiji ali v Združenih državah, se je v zadnjih desetletjih zelo poživilo zanimanje za družinsko zgodovino. Iz tega zanimanja so se porodili razni romani in filmi, med katerimi sta najbolj znana roman in film »Korenine«, ti pa so spet s svoje strani spodbudili raziskave za družinske tradicije, kar pa je vedno povezano tudi z zanimanjem za celotno narodno zgodovino. Ponekod imajo celo zakone, ki zahtevajo od posameznika, da pozna svoj rod za kake štiri ali pet generacij nazaj.

Ena izmed posledic dobrega poznanja lastne družinske zgodovine in tradicije je ta, da ostajajo priimki nespremenjeni iz generacije v generacijo in da so ljudje ponosni na zgodovino svojega rodu in na svoj priimek ter so si bolj ali manj na jasnem, kako je nastal in iz katerega kraja izhajajo njihovi daljni predniki. Iz vzrokov, ki jih ni lahko dognati, pa pri veliki večini Slovencev povsem manjka tak ponos na družinsko tradicijo. Zato takó pogosto vidimo, kako si ljudje brezbrizno spreminja-

jo ali pustijo, da jim drugi, npr. uradniki v raznih pisarnah, spreminjajo obliko priimka z izpuščanjem raznih črk, posebno samoglasnikov, pravopisnih posebnosti in podobno. Tako nastajajo čudni priimki Skrbec namesto Škerbec, Škrl (torej brez enega samega samoglasnika) namesto Škerl, Grdina namesto Gerdina, Stranj namesto Štrajn, Mrhar namesto Merhar itd. Takó priimki izgubljajo svoj prvotni pomen in dobijo novega, navadno čisto drugega in celo smešnega, ne da bi se prizadeti tega sploh zavedli. Drugi si dopustijo, da jim kaki površni razlagavci priimkov razlagajo nastanek in pomen njihovega priimka po svoje in jim ga smešijo, ne da bi se mogli ali upali temu upreti, prav zato, ker sami ne poznajo njegove prvotne oblike in pomena, ker se niso pozanimali za zgodovino svojega rodu in družinskega priimka.

V skupino priimkov moramo seveda uvrstiti tudi takoimenovana hišna imena, ki so mnogokrat različna od priimka, vendar so nekatera prav tako stara, ali pa še starejša, in prav tako zanimiva. Naj opozorimo na nenavadno dejstvo, da ima skoro vsak Slovenec takorekoč dva priimka, prvi priimek in hišno ime, in oba spadata med najstarejše v Evropi, medtem ko ima večina narodov samo priimek in še ta je mnogokrat iz novejšega časa, ponekod šele iz preteklega stoletja, kot npr. v Rusiji, kjer so si izmišljali priimke učitelji v šoli, da so ločili učence po imenih, ali pri Norvežanih in Dancih, kjer so napravili priimke po krstnih imenih, ali pri Čehih, kjer so porabili za priimke navadno kar razna smešna imena, in taka, ki so označevala kako človekovo osebno lastnost.

Ker Slovenci navadno ne vedo za izvor svojega priimka, si kar sami izmislijo nje-

gov izvor. Tako npr. mnogo Slovencev trdi, da je njihov priimek tujega izvora. Vsi Dvoršaki so npr. prepričani, da je njihov priimek češkega izvora, ker se tudi na Češkem najde kak Dvořak, kar se izgovori Dvoršak. Verjetno pa jim brni v glavi predvsem ime češkega skladatelja Dvořaka. Toda slovenski priimek Dvoršak ima tudi obliko Dvoršek in Dvoršak ni drugega kakor nekoliko spremenjena prvotna oblika Dvoršek z a namesto e. Glede na nešteto Dvoršakov, ki jih je v Sloveniji, bi bilo zares čudno, da bi se bili selili iz Češke na Slovensko samo Dvoršaki, ko pa med nami skoro ni drugih čeških priimkov. Dvoršek ali Dvoršak je priimek tipa Javoršek, Prevoršek, Varšek itd. Drugi iščejo izvor svojega priimka na Francoskem, v Bosni ali Srbiji, na Ruskem ali celo na Turškem, če se pišejo slučajno Turk, ne

dalje na 8. strani ■

—o—

PREDVAJANJE FILMOV SERGIA AMIDEIA

■ nadaljevanje s 5. strani

področju svoj pomen, saj je mesto, ki je na stičišču treh kultur in ima stike s filmskimi sredinami v sosednji Novi Gorici. Ob predstavitvi tega seminarja je med drugim goriški župan omenil, da je v Gorici želja, da bi uvedli nagrado Sergio Amidei za najboljšega scenarista, ki bi jo podeljevali letno ali vsaki dve leti. Pri organizaciji letošnjega seminarja je poleg drugih sodeloval tudi dr. Darko Bratina, ki je napisal uvod v publikaciji, ki jo bo za to priložnost izdala goriška občinska uprava. Obeta se torej važna kulturna prireditev; ljubitelji filmske ustvarjalnosti bodo lahko brezplačno prisostvovali predvajanju 21 filmov, ki bo v popoldanskih in večernih urah. Verjetno bo na otvoritvi seminarja prisoten tudi predsednik vlade Spadolini, ki bo v tistih dneh prišel v Gorico.

ZGODOVINSKI SIMBOL IN PRAVO SLOVENCEV

Knežji kamen, vojvodski stol...

OOOO 2 OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO J. ŠAVLI OOOO

Takšno dogmatično gledanje na marksizem pa tudi za privrženca tega nauka znanstveno ni opravičljivo, saj se je Marx tudi v drugih napovedih zmotil. Napovedal je npr., da mora priti do proletarske revolucije najprej v tehnično najbolj razviti kapitalistični deželi, zakaj višja oblika proizvodnje da terja tudi večjo usposobljenost in izobraženost delavcev. Ko pa so ti izobraženi, se tudi zavejo svoje izkoriščenosti in izvedejo revolucijo. Toda do proletarske revolucije je prišlo v napol fevdalni in kapitalistično zaostali Rusiji.

Dogmatsko vztrajanje pri napovedih, za katere je očitno, da se niso in da se ne bodo uresničile, ima lahko značaj ideologije, kar pomeni, da ne gre več za razčiščenje vprašanja kot takega, pač pa za obrambo interesnih ozadij, ki jih sicer ni mogoče naravnost braniti in opravičevati. In tako se nekaterim akademskim idejam nadene psevdoznanstveno obleko, da se

formalno opraviči tudi z njimi povezano ozadje. (2)

Perfidnost tega pojava je namreč v tem, da bo vsak mali narod zares začel izgubljati vero sam vase, če je izpostavljen sistematičnemu dresiranju z idejami o lastni majhnosti, nesmislu svojega obstoja, kulturni manjvrednosti, ker je lahko cilj takšnih ali drugačnih političnih režimov.

Režimi pa so pogojevali razčiščenje pojmov o slovenski zgodovini, kulturi in narodnih vrednotah.

Od političnih režimov pa je končno odvisen tudi zgodovinar, oz. njegovo delovno mesto in poklicna kariera. In ne le zgodovinar, temveč vsi vidnejši duhovi nekega naroda. Že Valentin Vodnik je bil po prihodu avstrijskih oblasti takoj poslan v pokoj. Francé Prešeren zaradi svoje neuklonljivosti obsojen na životarjenje, tako

da so mu šele kratek čas pred smrtjo delili odvetniško mesto.

In zanimivo, ko je napisal svojo »Zdravljico ob novini leta 1844«, jo je kot cenzor bral mladi Fran Miklošič ter kitico: Edinost, sreča, sprava — v rokopisu Poezij rdeče občrtal. Leta 1849 pa, ko so prevladale nove ideje, je isti Miklošič kot predsednik dunajskega političnega društva »Slovenija« napisal izjavo, ki terja kar naravnost kraljestvo Slovenijo.

Ivan Cankar se je v svojih spisih ne nehno boril proti dvojni morali. Tragiko ideologij in njih pogojevanja človekovega javnega delovanja je najbolj prizadeto podal v delu Martin Kačur. V depresijah pa je celo sam postal plen črnoglednosti, ko je v Slovenski legendi prikazal reveža, ki mu sam Kristus ne more pomagati, ker je ta revež Slovenec. Tako močno je namreč odmevala v tedanje vzdušje nemškutarska propaganda o slovenskem suženjstvu, majhnosti, nemoči in nesposobnosti.

In spet nam kaže primer pesnika Otona Župančiča, kako režimi s svojo ideologijo pogojujejo poklicno kariero. Vsakemu monarhu je zapel hvalico, tako Francu Jožefu kakor zatem Aleksandru Karadjordjeviću in ni tvegala, kakor Prešeren, da bi ostal za življenje, resnici na ljubo nepričan, ampak se je sončil v umetniški karieri in milosti vseh režimov.

- Mihec moj, jest se bojim, de bo vojska.
- Kej se češ bat, sej je vojsk vre zdej kolkor češ. Na zbiro. Se strelajo u Libanoni, se strelajo u srednji Ameriki, u Afganistani, med Irakom jn Iranom jn kamer se obrneš je povsod pouhno teroristov, ke mečejo bombe jn molo-tovke jn vse sorte. Ani pravejo, de je tretja vojska vre začela, samo de gre po malem.
- Sej mene me skrbi, de ne be začeli na veliko. Zatu ke Rusija jn Amerika pre-več govorijo od merà jn od razorožit-ve. Jn kadar velesile govorijo od merà je nevarno za vojsko. Pole tisti sindi-kati Solidarnost na Poljskem kar na-prej nekej vrtajo jn jest se bojim, de se bojo Rusi an dan uštefali jn poslali če svoje tanke. Pej bomo jemeli hu-diča.
- Ne, dragi moj, ne bo šlo taku zlahka. Zatu ke tudi Rusi jemajo svoje skrbi. Narprej tisti Afganistan. Tisti Afgani-stanci nečejo jn nečejo zastopet, de jem čejo Rusi samo dobro jn se nečko tou-

čejo naprej. Jn Rusi jeh ne morejo jn jeh ne morejo pomirt. Jn taku se tista vojska vleče naprej. Jn zna dougo dè-rat zatu ke tisti Afganistan je vselih velik, je še nomalo večji ku Francija jn so sami hribi. An par partizanov ti lahko dela zgago leta jn leta. Jest re-čem, de dokler bojo Afganistanci dr-žali, se ni bat, de be Rusi poslali tanke na Poljsko.

- Ma znaš, tisto ses poljskem sindakatom je nevarna reč, zatu ke se lahko prime naprej. Zna bet ku ana kuga. Lahko Rusi scagajo jn vselih začnejo; nej ra-ta kar rata.
- E ma tisti Reagan ne bo moučou. Ni miga Carter. Narmejn kar bo naredu je, de ne bo dau več žita. Kej bojo po-le Rusi jedli? Ke ne prdelajo zadosti živeža nanka zase. Ma tudi Poljaki se ne be pestili kar taku. Uani strašno dr-žijo vkep, čeglih se kregajo med sabo. Prouzaprou so se skazali veliki diplo-mati. Si vidu, kaku so spelali tisti njih kongres? Taku, de jem Rusi neč ne mo-rejo jn ne najdejo škuže, za poslat svo-je tanke.
- Ma jest mislem, de se jem tudi dosti ne da, kar tervenirat. Kej misleš, tudi u Kremlu niso zmiram vsi aneh misli. Mi ne znamo neč, zatu ke uani nikoli neč ne povejo. Šele čez leta bomo mo-goče slišali, kaku so se u Kremlu kre-gali zastran Afganistana. Če be blo šlo vse gladko, be blo vse prou jn dobro. Ma ke se tista reč vleče na dougo ...
- E ja, tisti Afganistanci branejo tudi Poljake.
- Ma Poljakam misle pomagat tudi Ame-rika. Jem bo poslala živež jn kredite jn vse sorte. E, s tem Reaganom je prou zapihau drugi veter. Vidi, denmo reč, dolar.
- Ja, ja, Amerika je zmiram Amerika. Njem neč ne manka.

RAZISKUJMO ZGODOVINO LASTNEGA RODU

■ nadaljevanje s 7. strani

vedoč, da so v nekdanjih časih tako ime-novali človeka, ki je »trl« lan, torej sušil-ca lanu, iz katerega so delali platno. Po-dobnega izvora je priimek Torkar.

Raziskovanje družinske zgodovine je zanimivo in polno presenečenj. Odkrije nam, kdo so bili naši najstarejši predniki, ki jih je mogoče najti v župnijskih knji-gah in drugih kronikah oziroma seznamih, in odkod izvira naš rod. Hkrati pa to pri-speva k celotni narodni zgodovini, ki je tudi še pre malo raziskana, ravno zaradi ta-kih vrzeli. Pri raziskovanju družinske zgo-dovine odkrijemo sorodstva, o katerih se nam ni niti sanjalo. Taka raziskava nas spet zbliža z našimi predniki in nam vzbu-di družinski ponos ter večjo skrb za prvotno obliko priimka. Kdor je ponosen na svoj priimek, na družinsko tradicijo in na svoje prednike, si ne bo dal kar tako od kakega režima ali uradnika spremeniti priimka. Gledal bo, da bo ostal njegov priimek tudi pravopisno čim bolj enak prvotnemu, kolikor je le mogoče. Samo člo-vek, ki ne spoštuje niti sebe niti svojih prednikov, si pusti spremeniti ali celo po-tujčiti priimek, ne da bi se temu uprl ali da bi ga bilo sram ali da bi ga to bolelo.

Upati je, da bo v kratkem tudi med Slovenci oživel ali se okrepilo zanimanje za raziskavo družinske oziroma rodovne zgodovine in za izvor lastnega priimka. Tudi to je ena od oblik narodne zavedno-sti in ponosa. Pa tudi narodne kulture, kajti samo nekulturnim narodom in lju-dem ni mar niti njihove narodne niti nji-hove rodovne zgodovine in tradicije.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na spodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Toda, če je v tem, kar zadeva slovenski jezik, prav po zaslugi Prešerna le prevla-dalo spoznanje v slovenskih ljudeh samih, da gre temu jeziku vesoko mesto, kakor vsem drugim, so pojmovanja o slovenski zgodovini obtičala v manvrednostnih su-ženjskih predstavah. In tudi to zaradi ideo-logij.

Po prvi svetovni vojni, ko je prenehal nemškonacionalni pritisk in bi se gleda-nja na slovensko preteklost lahko izčistila, je načrtovanje postopnega zlitja slovenske-ga naroda v neko jugoslovanstvo t.j. vele-srbstvo postalo že od vsega začetka zaku-lisni namen politike vodilnih krogov v SHS. Preden so se slovenski vodilni krogi sploh zavedeli v svoji evforiji, da bi bilo kaj takega sploh lahko mogoče. Zaradi teh namenov se slovenska javnost ni smela zavedati, da ima bogato narodno in kulturno zgodovino. Slovenska liberalna stran se je takšnim ciljem takoj pridružila in jih širila v svojem glasilu »Jutro«, ker je bila manjšinska in si je s kompromisom zago-tovila politično težo v javnem življenju. In v tem vzdušju je dobil stolico za jugoslo-vansko zgodovino na ljubljanski univerzi Ljudomil Hauptmann, ki se je v svojih razpravah popolnoma vključil v novo i-deologijo, dokazoval z »znanstvenimi« argumenti, kako gre srbstvu vodilna vloga na Balkanu, ker mu da je celo pod Turki

uspelo raztegniti svoje ozemlje od male Raške do Donave in s tem izpričalo svojo življenjsko moč. Osvojilo da je tudi stra-teško važen moravsko - vardarski jarek. Hrvati in Slovenci pa naj bi bili naspro-ti temu nezgodovinski, življenjsko nespo-sobni.

Nič ni pomagala kritika takšnih gled-anj, ki sta jo na Hauptmannovo pisanje usmerila zlasti J. Mal in F. Grivec. Slo-venski krogi so pa tudi raje sprejeli Haupt-mannovo »znanost«, saj je bilo to lagodnejše, kot pa odkrito se spopasti z režim-sko ideologijo, ki je stala za Hauptmanno-vimi izvajanji.

Hauptmannova virtuozna akademska tehnika je vse do danes pustila svoje vsed-line v slovenskem zgodovinsopisju. Pri tem naj omenimo posluževanje tlopisja t.j. o-blikovitosti tal za daljnosežne zaključke o tujih osvajanjih; nadalje dokazovanja o nebojevitosti Slovencev ter njih strahope-tosti na podlagi najdb v grobovih, kjer da je komaj kaj orožja, dasi pisani viri po dru-gi strani govorijo o Slovincih kot o krutih ljudeh. (Misijonar sv. Kolumban se je za-to rajši podal misijonarit v Lombardijo na-mesto v Karantanijo.)

Slovenska javnost je morala biti pač »znanstveno« prepričana, da pripadajo slo-venski ljudje nezgodovinskemu, suženjske-mu, povrhu pa še majhnemu narodu, ki

zaradi vsega tega nima prihodnosti. Zato da je pač najbolje, da se zlije v močno ši-roko južnoslovansko skupnost, seveda z enotnim jugoslovanskim jezikom (en na-rod s tremi plemeni, so začasno že ozna-njali).

Suženjsko, proletarsko gledanje na slo-venski narod pa je ustrezalo tudi ideo-logiji po drugi vojni, ki je videla oz. hote-la videti v tem neko posebno vrednoto, skoraj karizmo. Ljudomil Hauptmann je znova prišel povsem do veljave. Leta 1966, menda ob 80-letnici, mu je Slovenska aka-demija znanosti in umetnosti izdala celo poseben zbornik.

(Dalje)

(1) Friedrich Engels s članki v »New York Herald Tribune« 1851 in 1852; članke je povzel po spisih K. Marxa, ki so izhajali v »Neue Rhein-sche Merkur« in izšli končno v knjigi »Germany Revolution and Conter-Revolution« v Londonu (1896); slovenska izdaja »Revolucija in kontrare-volucija v Nemčiji« (Ljubljana 1955). Najzanimi-vejši v tem pogledu je članek (New York Herald Tribune) od 24. aprila 1852; v slovenski izdaji na str. 100.

(2) Raziskave o ideologijah so po zadnji vojni odločilno napredovale v okviru družboslovnih študij, naj omenimo v tej zvezi naslednje pisce: H. Lefebvre, The Sociology of Marx, London 1969; T. Geiger, Ideologie und Wahrheit, Stuttgart-Wien 1953; J. Jaspers, Vom Ursprung und Zeit der Geschichte, Frankfurt/M. - Hamburg 1955.